

**OBJEM VÝROBY, VÝVOZU A DOVOZU
RUČNÍCH A LEHKÝCH ZBRANÍ
V ČESKÉ REPUBLICCE V ROCE 2003**

4. LEGISLATIVNÍ RÁMEC

4.1 Základní informace

Na obchod s ručními a lehkými zbraněmi se vztahují relevantní ustanovení národní legislativy uvedené v části I (kapitola 1.2). Obchodování se zbraněmi a střelivem je dále upraveno následujícími zákony a vyhláškami:

- zákon č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů;
- zákon č. 62/2000 Sb., o některých opatřeních při vývozu nebo dovozu výrobků a o licenčním řízení a o změně některých zákonů;
- zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů.

Obchodovat se zbraněmi může držitel odpovídajícího živnostenského oprávnění, vydaného živnostenským úřadem podle zákona o živnostenském podnikání, pokud je držitelem zbrojní licence příslušné skupiny, vydané Policií ČR v souladu se zákonem č. 119/2002 Sb.

Zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o zbraních) nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2003. Základním důvodem jeho přijetí byla harmonizace s právem Evropského společenství (ES). Při přípravě zákona byly využity základní normy ES upravující oblast zbraní a střeliva, a to Směrnice ES č. 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní a č. 93/15/EHS, o harmonizaci předpisů o uvádění výbušnin do oběhu a doзору nad nimi. Dále byla respektována Doporučení Evropské komise č. 93/216/EHS o evropském zbrojním pasu (ve znění Doporučení Evropské komise č. 96/126/ES) a Evropská úmluva o kontrole a držení střelných zbraní jednotlivci.

V souladu s uvedenými právními předpisy zákon nově dělí zbraně do čtyř kategorií podle stupně jejich nebezpečnosti a možnosti zneužití:

- kategorie A – zakázané (do této kategorie spadají i vojenské zbraně, resp. RLZ),
- kategorie B – podléhající povolení,
- kategorie C – podléhající ohlášení,
- kategorie D – ostatní zbraně.

Zákon rovněž upravil postup při předávání informací mezi státy EU a evropský zbrojní pas. Některá ustanovení zákona proto nabyla účinnosti až dnem vstupu České republiky v květnu 2004.

Při přípravě zákona o zbraních byly také zachovány některé instituty z dříve platného zákona č. 288/1995 Sb., jako např. zbrojní průkazy, registrace zbraní, zbrojní průvodní listy, průkazy zbraně a podobně. Zbrojní oprávnění bylo nahrazeno zbrojními licencemi.

Zákon o zbraních nově stanoví působnost Českého úřadu pro zkoušení zbraní a střeliva, který rozhoduje v případě pochybnosti o zařazení zbraně nebo střeliva do příslušné kategorie. Zákon o zbraních rovněž nově upravuje vedení informačních systémů o zbraních, střelivu a provozovaných střelnicích, včetně poskytování informací z těchto systémů.

Zákon o zbraních nově zavedl povolení přepravy zbraní nebo střeliva určených k dovozu, vývozu nebo tranzitu podnikatelem. Povolení (nebo jeho ověřená kopie) musí doprovázet zbraně nebo střelivo až do místa určení. K neobchodním vývozům, dovozům nebo tranzitům zbraní nebo střeliva slouží zbrojní průvodní listy, které byly převzaty z předchozí právní úpravy.

Vydávání povolení k přepravě zbraní nebo střeliva podnikatelem a zbrojních průvodních listů a z toho vyplývající shromažďování informací o pohybu zbraní slouží správním orgánům Policie ČR k plnění mezinárodních závazků, vyplývajících z Evropské úmluvy o kontrole nabývání a držení střelných zbraní jednotlivými osobami, a umožňuje poskytování relevantních informací o pohybu zbraní nebo střeliva ostatním smluvním státům.

Po více než ročním uplatňování zákona o zbraních lze konstatovat, že Česká republika právní předpisy upravující problematiku zbraní a střeliva sladila s právními předpisy Evropské unie.

Podle požadavku Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) je nutné *RLZ označovat* ve fázi výroby tak, aby bylo možné identifikovat rok výroby, výrobce nebo zemi původu. Zbraň by rovněž měla být opatřena evidenčním číslem. Takovéto povinnosti výrobců česká legislativa dosud dostatečně nespécifikovala. Proto byla v roce 2003 věnována zvýšená pozornost problému označování (a ověřování) vojenských (zakázaných) ručních zbraní, které nejsou určeny do výzbroje ozbrojených sil České republiky, ostatních bezpečnostních složek, ozbrojené složky celní správy a zpravodajských služeb České republiky.

V hodnoceném období byly provedeny významné legislativní změny v oblasti kontroly výroby a vývozu vojenského materiálu a držení střelných zbraní tím, že byly přijaty:

- zákon č. 227/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů (nabyl účinnosti 1. října 2003);
- zákon č. 228/2003 Sb., kterým se mění zákon o zbraních (nabyl účinnosti 1. ledna 2004).

Výše uvedené právní úpravy představují konkrétní reakci České republiky na požadavky OBSE. Znamenají však též konkrétní plnění *Akčního programu OSN k prevenci, potírání a vymýcení nezákonného obchodu s RLZ ve všech jeho aspektech.*

4.2 Ověřování zbraní a zařazování zbraní do kategorií

Ověřování stanovených střelných zbraní, vydávání rozhodnutí o zařazení zbraní nebo střeliva do kategorií A až D, přidělování registračních čísel a kontrolní znehodnocovací značky a rozhodování o dovoleném výrobním provedení zbraní a střeliva podle zákona o zbraních, prováděl v roce 2003 Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva.

Počty střelných zbraní ověřených Českým úřadem pro zkoušení zbraní a střeliva

STANOVENÉ STŘELNÉ ZBRANĚ					
<i>Typ ověřování / Rok</i>	<i>1999</i>	<i>2000</i>	<i>2001</i>	<i>2002</i>	<i>2003</i>
Kusové ověřování zbraní a označení civilních zbraní zkušební značkou	155 348	115 799	111 533	125 623	167 190

Úřad vydal v roce 2003 dvacet rozhodnutí o zařazení zbraně do kategorií A až D ve smyslu zákona o zbraních:

- 1x rozhodnutí o zařazení zbraně kategorie A,
- 11x rozhodnutí o zařazení zbraně kategorie B,
- 7x rozhodnutí o zařazení zbraně kategorie C,
- 1x rozhodnutí o zařazení zbraně kategorie D.

Úřad vydal v roce 2003 tři rozhodnutí o zařazení střeliva do kategorií A až D ve smyslu zákona o zbraních:

- 1x rozhodnutí o zařazení střeliva pro zbraně kategorie A,
- 2x rozhodnutí o zařazení střeliva pro zbraně kategorie B a C.

Úřad přidělil v roce 2003 dvacet čtyři registračních čísel a kontrolních znehodnocovacích značek:

- 5x právníkům osobám,
- 19x fyzickým osobám.

Úřad vydal v roce 2003 jedenáct rozhodnutí (odborných stanovisek) o dovoleném výrobním provedení zbraní a střeliva:

- 7x na zbraň,
- 4x na střelivo.

5. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

5.1 Organizace spojených národů

Hlavními aktivitami OSN v oblasti ručních a lehkých zbraní jsou naplňování *Akčního programu k prevenci, potírání a vymýcení nezákonného obchodu s RLZ ve všech jeho aspektech a Protokolu proti nezákonné výrobě palných zbraní, jejich částí, dílů a munice a proti nezákonnému obchodování s nimi*. V roce 2004 byla v OSN zahájena jednání k vypracování mechanismu, který by umožnil sledování pohybu RLZ. Součástí tohoto snažení by měla být i standardizace označování zbraní, uchovávání záznamů a výměna informací.

OSN přispívá ke zvýšení transparentnosti v obchodu se zbraněmi každoročním publikováním *Registru konvenčních zbraní*, souhrnného přehledu o dovozech a vývozech konvenčních zbraní v sedmi kategoriích na základě dobrovolně poskytnutých údajů.

5.1.1 Akční program OSN k prevenci, potírání a vymýcení nezákonného obchodu s ručními a lehkými zbraněmi ve všech jeho aspektech

V červenci 2001 byl na Konferenci OSN k nezákonnému obchodování s RLZ ve všech jeho aspektech (dále jen Konference OSN) schválen výše uvedený Akční program OSN,¹⁰⁾ jenž vymezuje cíle mezinárodního společenství v návazném procesu na národní, regionální a globální úrovni.¹¹⁾

Každé dva roky se uskuteční mezinárodní jednání k hodnocení situace v oblasti RLZ s tím, že v roce 2006 se bude konat následná konference ke zhodnocení vývoje a účinnosti opatření vyplývajících z Akčního programu OSN.

¹⁰⁾ *Programme of Action to Prevent, Combat and Eradicate the Illicit Trade in Small Arms and Light Weapons in All Its Aspects.*

¹¹⁾ Na *národní* úrovni se jedná mj. o přijetí a aplikaci legislativních norem týkajících se následujících oblastí: kontrola výroby, vývozu a dovozu k prevenci ilegální činnosti, a to včetně právních postihů; značení zbraní při výrobě a dovozu; uchovávání záznamů kvůli možnosti sledování pohybu RLZ; vyhodnocování národních potřeb pro obranu a v případě zjištění nadpočetných RLZ přednostně jejich zničení.

Na *regionální* úrovni jde o opatření ke zvyšování úrovně transparentnosti (prozatím na dobrovolné bázi). Regionální opatření v nejvíce postižených oblastech by mohla zahrnovat i moratoria na výrobu, dovoz a vývoz RLZ.

Na *globální* úrovni mají být vytvářeny předpoklady pro harmonizaci spolupráce v boji proti nezákonnému obchodování, při předcházení konfliktům a při jejich řešení, zejména v rámci demobilizačních, demilitarizačních, odzbrojovacích a rekonstruktivních projektů pro bývalé příslušníky válečných stran. Velká pozornost je věnována likvidaci RLZ v postkonfliktních oblastech, a to zejména v případě konfliktů vnitrostátního charakteru.

První konference, která se zabývala hodnocením výsledků dosažených při plnění Akčního programu OSN, proběhla v New Yorku ve dnech 7.–11. července 2003. Česká republika na ní prezentovala národní zprávu a informovala o národních legislativních opatřeních a podílu na regionální a globální spolupráci. Hodnotící konference se budou konat pravidelně každé dva roky, další proběhne v roce 2005.

Aktuální vyhodnocení implementace Akčního programu OSN je uvedeno na webových stránkách www.mzv.cz/kontrolaexportu. Zpráva o plnění Akčního programu OSN v České republice v angličtině je k dispozici na webových stránkách disarmament.un.org.

Přístup České republiky vychází ze snahy najít rovnováhu mezi zodpovědným plněním zahraničněpolitických závazků v oblasti kontroly obchodu s RLZ a ochranou vlastních bezpečnostních a obchodních zájmů. Česká republika trvale podporuje úsilí OSN o zvýšení transparentnosti, včetně přijetí globálních standardů sledování pohybu a převodů RLZ.

5.1.2 Protokol proti nezákonné výrobě palných zbraní, jejich částí, dílů a munice a proti nezákonnému obchodování s nimi

Boj proti nelegálnímu šíření RLZ se v OSN prolíná s projednáváním problematiky boje proti mezinárodnímu organizovanému zločinu. V prosinci roku 2000 Česká republika podepsala v Palermu *Úmluvu proti nadnárodnímu organizovanému zločinu* (dále jen *Úmluva*). Usnesením vlády č. 1227 ze dne 4. prosince 2000 bylo ministru vnitra, ministru spravedlnosti a předsedovi Legislativní rady vlády uloženo předložit *Úmluvu* vládě s návrhem na její ratifikaci.

Jako součást této *Úmluvy* byl sjednán také *Protokol proti nezákonné výrobě palných zbraní, jejich částí, dílů a munice a proti nezákonnému obchodování s nimi* (dále jen *Protokol*). Cílem *Protokolu* je zejména zajistit účinnou spolupráci mezi smluvními státy v boji proti nezákonné výrobě a obchodování s palnými zbraněmi, včetně řešení otázek sledování pohybu palných zbraní, jejich označování, překupnictví a uchovávání záznamů. Z hlediska vymezení některých pojmů a specifikace opatření vyplývajících z *Protokolu* dochází k určitému překrývání s Akčním programem OSN. *Protokol* však má charakter právně závazné mezinárodní dohody. Obsahuje řadu praktických opatření, jejichž naplňování zapadá do celkového úsilí mezinárodního společenství v boji proti nezákonnému obchodování s RLZ a k omezení jeho negativních důsledků.

Přistoupení České republiky k *Protokolu* byla v uplynulém období věnována značná pozornost. Vzhledem k tomu, že spolupráce při zamezování ilegálních toků zbraní je důležitým aspektem boje proti terorismu, je tento úkol součástí Národního akčního plánu boje proti terorismu (usnesení vlády č. 385 ze dne 10. dubna 2002). Dne 16. prosince 2002 uložila vláda prvnímú místopředsedovi vlády a ministru vnitra připravit ve spolupráci s ministrem průmyslu a obchodu návrh na ratifikaci *Protokolu* (usnesení č. 1282).

Ratifikaci uvedeného *Protokolu* připravuje Ministerstvo vnitra ČR spolu s ostatními zainteresovanými resorty. V současné době probíhá meziresortní připomínkové řízení

ke všem materiálům připojeným k Úmluvě OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu, tedy i uvedenému Protokolu. Po schválení tohoto materiálu vládou a parlamentem se bude připravovat uložení ratifikačních listin, které bude podmíněno nabytím účinnosti nového trestního zákona, podle kterého bude trestným činem i padělání nebo nedovolené zahlazování, odstraňování či pozměňování značek na střelných zbraních, které jsou podle čl. 5 Protokolu povinné. Původně se předpokládalo, že nový trestní zákon nabude účinnosti dnem 1. ledna 2005, lze však očekávat odsunutí tohoto termínu na pozdější dobu.

5.2 Evropská unie

V roce 2003 se Česká republika soustředila na plnění *Společné akce Evropské unie 2002/589/CFSP v boji proti destabilizujícímu hromadění a šíření RLZ*.¹²⁾ Lze konstatovat, že aplikací zákona č. 119/2002, o zbraních, ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti 1. ledna 2003, Česká republika sladila právní předpisy upravující problematiku zbraní a střeliva s právními předpisy Evropské unie.

5.3 Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě

V Organizaci pro bezpečnost a spolupráci v Evropě jsou projednávána a přijímána regionální opatření k problematice RLZ. Česká republika plní opatření vyplývající z plnění *Dokumentu OBSE k ručním a lehkým zbraním* (dále jen Dokument OBSE), který byl přijat na Ministerské radě OBSE v listopadu 2000. V roce 2002 předala Česká republika všechny požadované informace týkající se národní legislativy, opatření ke kontrole vývozu RLZ, systému značení RLZ, technologií na likvidaci zejména nadpočetných RLZ, vývozu a dovozu RLZ. Doplněná výměnná informace, obsahující údaje o importu a exportu RLZ a o počtech nadbytečných RLZ, byla OBSE předána i v roce 2003. Příprava požadovaných informací je realizována ve spolupráci Ministerstva průmyslu a obchodu ČR a Ministerstva zahraničních věcí ČR.

Z Dokumentu OBSE mimo jiné vyplývá, že účastnické státy souhlasí s tím, aby všechny střelné zbraně vyrobené na jejich území byly označeny takovým způsobem, který umožní jejich sledovatelnost. Značení by mělo být stálé a mělo by poskytnout informaci umožňující identifikovat zemi původu a sériové číslo. Obdobný závazek se vztahuje na neoznačené dovezené RLZ. V České republice nebyla tato otázka dořešena v případě označování nově vyrobených vojenských (zakázaných) ručních zbraní, které nejsou určeny do výzbroje Armády ČR.

¹²⁾ *EU Joint Action 2002/589/CFSP on Combating the Destabilising Accumulation and Spread of Small Arms and Light Weapons.*

Na základě usnesení vlády č. 1282 ze dne 16. prosince 2002 proto zapracovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR do zákona č. 227/2003 Sb.¹³⁾ povinnost těm, kteří vyrábějí vojenské zbraně, jež nejsou určeny do výzbroje Armády ČR, nebo je vyvážejí z České republiky, předkládat je Českému úřadu pro zkoušení zbraní a střeliva (ČÚZZS) k ověření, zda jsou adekvátně označeny. Pro ČÚZZS vyplývá ze zákona č. 227/2003 Sb., který nabyl účinnosti 1. října 2003, povinnost označit takovéto zbraně příslušnou značkou.

¹³⁾ Jedná se o zákon č. 227/2003 Sb., kterým se mění zákon č. 156/2000 Sb., o ověřování střelných zbraní, střeliva a pyrotechnických předmětů a o změně zákona č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních), ve znění zákona č. 13/1998 Sb., a zákona č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, ve znění zákona č. 119/2002 Sb. a zákona č. 309/2002 Sb., a některé další zákony.

6. PŘEHLED O OBJEMU VÝROBY, VÝVOZU A DOVOZU RUČNÍCH A LEHKÝCH ZBRANÍ V ROCE 2003

6.1 Přehled o objemu výroby ručních a lehkých zbraní

V roce 2003 byly v České republice podle údajů dodaných Ministerstvu průmyslu a obchodu ČR (v rámci statistického zjišťování podle zákona č. 89/1995 Sb.) vyrobeny následující počty ručních a lehkých zbraní:

Přehled výroby ručních a lehkých zbraní v roce 2003

Pistole (CZ 75, 85, ...; Kevin)	48 956
Opakovací pušky (CZ 550, 700; Falcon)	1 272
Ostatní	0

Individuální údaje o produkci jednotlivých výrobních subjektů nemohou být v souladu s výše uvedeným zákonem zveřejňovány.

6.2 Přehled o vývozu a dovozu ručních a lehkých zbraní

Vývoz zbraní pro lov a sebeobranu z České republiky v roce 2003

Pistole a revolvery

Množství zbraní: 58 032

Orientační hodnota: 10,1 mil. EUR

Využité licence: 203

Země vývozu: Argentina, Belgie, Bolívie, Brazílie, Bulharsko, Dánsko, Dominikánská republika, Egypt, Ekvádor, Estonsko, Filipíny, Finsko, Francie, Gruzie, Guatemala, Guayana, Honduras, Chile, Irsko, Itálie, Izrael, Jihoafrická republika, Kanada, Kolumbie, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Makedonie, Malajsie, Mexiko, Moldávie, Německo, Nizozemsko, Norsko, Nový Zéland, Peru, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Salvador, Singapur, Slovensko, Slovinsko, Srbsko a Černá Hora, Švédsko, Thajsko, Uganda, Ukrajina, Uruguay, USA, Velká Británie, Venezuela, Zambie.

Kulovnice, brokovnice, malorážky

<i>Množství zbraní:</i>	61 541
<i>Orientační hodnota:</i>	10,3 mil. EUR
<i>Využité licence:</i>	75
<i>Země vývozu:</i>	Argentina, Arménie, Austrálie, Belgie, Bělorusko, Brazílie, Bulharsko, Dánsko, Dominikánská republika, Egypt, Ekvádor, Estonsko, Filipíny, Finsko, Francie, Guatemala, Guayana, Honduras, Chile, Chorvatsko, Indonésie, Irsko, Island, Itálie, Jihoafrická republika, Jordánsko, Kanada, Kazachstán, Keňa, Kostarika, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Makedonie, Malajsie, Mexiko, Moldávie, Namibie, Německo, Nikaragua, Nizozemsko, Norsko, Nový Zéland, Omán, Panama, Peru, Polsko, Rumunsko, Rusko, Řecko, Singapur, Salvador, Slovensko, Spojené arabské emiráty, Srbsko a Černá Hora, Španělsko, Švédsko, Švýcarsko, Thajsko, Ukrajina, Uruguay, Venezuela, Vietnam, USA, Velká Británie, Zambie.

Dovoz zbraní pro lov, hobby a sebeobranu do České republiky v roce 2003

Pistole a revolvery

<i>Množství zbraní:</i>	7 590
<i>Orientační hodnota:</i>	2,2 mil. EUR
<i>Využité licence:</i>	100
<i>Země dovozu:</i>	Argentina, Belgie, Filipíny, Finsko, Chorvatsko, Izrael, Itálie, Maďarsko, Německo, Rakousko, Slovensko, Švýcarsko, USA.

Kulovnice, brokovnice, malorážky

<i>Množství zbraní:</i>	12 682
<i>Orientační hodnota:</i>	2 mil. EUR
<i>Využité licence:</i>	104
<i>Země dovozu:</i>	Belgie, Filipíny, Finsko, Itálie, Japonsko, Kanada, Kypr, Německo, Pákistán, Rakousko, Rumunsko, Srbsko a Černá Hora, Španělsko, Švýcarsko, Turecko, Ukrajina, USA, Velká Británie.

Kromě obchodních vývozu vojenských RLZ (podle zákona č. 38/1994 Sb., o zahraničním obchodu s vojenským materiálem) a vývozu civilních zbraní pro lovecké, sportovní, sebeobrané účely apod. (podle zákona č. 62/2000 Sb., o některých opatřeních při vývozu nebo dovozu výrobků a o licenčním řízení a o změně některých zákonů) byly v roce 2003 realizovány i trvalé vývozy zbraní v rámci tzv. *neobchodních vývozu*. Neobchodní vývozy upravoval zákon o zbraních. Povolení vydávala Policie ČR formou tzv. zbrojních průvodních listů pro trvalý vývoz.

Na základě zákona o zbraních bylo v roce 2003 vydáno 230 kusů zbrojních průvodních listů pro trvalý vývoz, na něž bylo vyvezeno 304 kusů zbraní a 35 857 kusů střeliva. Ze zbraní bylo nejvíce vyvezeno pistolí (109 kusů) a dlouhých loveckých zbraní (112 kusů), vedle toho také 8 samopalů.

Ve stejném období bylo vydáno 317 zbrojních průvodních listů pro trvalý dovoz, na jejichž základě bylo dovezeno 399 kusů zbraní a 43 684 kusů střeliva.

Údaje o cenách dovezených nebo vyvezených zbraní nejsou Policií ČR sledovány.

Pro neobchodní dovozy nebo vývozy zbraní byly vydávány zbrojní průvodní listy pro trvalý dovoz nebo pro trvalý vývoz. Obchodní dovozy nebo vývozy zbraní a střeliva nebyly upraveny zákonem o zbraních.